A tojások elvételét (a teljes fészekalj 4 db volt) a fajra jellemző inkubációs idő (33 nap) egyharmadának eltelte után (10-11 nap) végeztük csak el. Ezt a kotlási periódust azért hagytuk a szülőkre, mert ez egy rendkívül kritikus része az embrionális fejlődésnek, ezen időszak alatt a szöveti differenciálódás végbemehet, s egy minőségi változást eredményez. Ebben az időszakban a legérzékenyebbek a hőmérsékleti, forgatási, páratartalmi ingadozásokra. A következő fázis a magzati időszak, amelyben egy mennyiségi változás folytán az embrió fokozatosan felveszi végleges formáját. A keltetőben az esetleges szélsőségesebb hatásokat is jobban kibírják (pl. áramkimaradás során bekövetkezett hőmérséklet ingadozás). Ugyanakkor a szülők tíz napi kotlás után még hormonálisan olyan állapotban vannak, hogy a tojások elvétele után pótköltésre stimulálhatók. A keltetőben a harmadik fázis, a kelés és kibújás szintén egy igen kritikus pont, ami nagyon precíz beállítást és odafigyelést igényel.

S most térjünk rá a részletesebb technológiai leírásra. A házilag készített keltetőben 37,8 °C-on kezdtük el az előkeltetést, kétóránkénti forgatással a tojás hossztengelye mentén, napi egyszeri hűtés (10-15 perc) beiktatásával, s ekkor a rövid tengely mentén is forgattunk, 55-60 %-os relatív páratartalmat biztosítva a keltetőtérben. A keltetési idő utolsó harmadában a keltetési hőmérsékletet lecsökkentettük 37,5 °C-ra és a tojások hűtését, valamint a rövidtengely mentén történő forgatásukat napi kétszeri alkalomra emeltük. A kelés ("pattogzás"=a külső héj kitörése) megindulásakor a tojásokat két nap időkülönbséggel átraktuk egy másik inkubátorba, ahol a "kibújás" megtörtént. Itt már 37,2 °C hőmérsékletet és 80 % feletti relatív páratartalmat biztosítottunk, sőt kézi porlasztással 40 °C hőmérsékletű vizet szórtunk 4-5 óránként a kelésben lévő tojásokra, a héjhártyák esetleges túlzott és gyors beszáradásának megakadályozása érdekében. Az előkeltetési időszak alatt (33 nap múlva kezdődött a "külső



kitörés") két alkalommal volt áramszünet, szerencsére csak rövid ideig tartott, de ennek tulajdonítjuk, hogy az első három fióka rossz fekvésben volt a tojásban. Ez hosszan elhúzódó kelést (1,5-2 nap) eredményezett, s még segíteni is kellet a fej kiszabadításáig, de ezután már maguktól sikerült kibújniuk. Egyedül az utolsó tojásban lévő fiókának nem kellett segítség. A betervezett 15 %-os súlyvesztés a kétszeri tojásmérlegelésnél megfelelőnek bizonyultak. A felszáradt fiókákat 2,5-3 hetes korukig infralámpa alatt tartottuk, s éjszakára puha szövetű ruhadarabbal letakartuk őket. Ezen életkor elérése után már a természetes hőmérsékleten tartottuk őket. Táplálléknak napos csibét kaptak, az első 4-5 napban csak belsőségeket (szív, máj, tüdő) és színhúst, majd később összetört csont és pihetoll köpetképző anyagot is. Hét-tíz nap után naponta egyszeri köpetelés rendszeressé vált. A 7-10 napos fiókáknál főleg etetéskor erős agresszivitást tapasztaltunk, csőrrel a fejre mért ütésekkel támadta a legidősebb és legerősebb fióka a fiatalabb fészektesvéreit, amíg azok le nem lapultak. Ez a viselkedésforma a "jóllakottság" érzésével egyre gyengült. Kéthetes kor után az egymás iránti agresszív támadások megszűntek, s a továbbiakban csak a feléjük nyújtott "falatokat" igyekeztek egymás elől elkapkodni.

A nemzeti park területén 1992 óta költ egy pusztai ölyv pár műfészekben. 1995-ben két fiókájuk volt, kb. 7-10 nappal voltak idősebbek a telepen nevelteknél. Kísértletképpen először egy fiókát (a legidősebbet, amely kb. 3-3,5 hetes korú volt) helyeztük ki a fészekbe, melyet a pár minden gond nélkül elfogadott. Egy hét múlva a következő nevelt fióka került a fészekbe. alkalmanként "rásegítettünk" az etetésükre (napos csibe, fehér patkány, stb,), de minden egyes alkalommal találtunk érintetlenül hagyott ürgét a fészekben. A szülőpár kizárólag ürgét zsákmányolt a fiókák számára. Végül a két legkisebb fiókát egyszerre helyeztük be a fészekbe, amikor már a két "vad" fióka röpképessé vált és kijártak a fészekből. Mind a

hat fióka sikeresen kirepült, s a térségben megfigyeltük együtt, egy termikben az egész családot. A telepen a pótköltésből már csak egy tojást (2 tojásból) sikerült kikeltetni. A tíznapos fióka mellé egy tükröt helyeztünk, hogy önmagát (tükörképét) látva, megpróbáljuk elkerülni a téves bevésődést. Háromhetesen behelyeztük egy műfészekbe a szülőmadarak volierébe. A fióka megjelenése már nem váltott ki egyik szülőmadárból sem ivadékgondozási késztetést, de nem is tekintették zsákmánynak. Valójában közömbösen viselkedtek vele, de több alkalommal közvetlenül mellé ültek. Ez arra volt jó, hogy a fióka szüleit, mint fajtársait látta folyamatosan napközben (eltekintve attól a rövid időtől, míg a táplálékot beadtuk nekik), noha semmiféle közvetlen kapcsolatban nem volt a szülőkkel. A röpképesség elérése után is együtt tartottuk őket egy közös volierben. Az elkövetkezendő néhány hónapban még a reggeli etetések alkalmával táplálékkérő hangon szólt, amikor is a gondozó a volierhez közeledett, majd e viselkedésformával teljesen felhagyott egy fél év után. 1996 márciusában lett áthelyezve egy másik volierbe a fiatal pusztai ölyv, de ekkor már menekült az őt megfogni szándékozó gondozótól. Az eltelt időszak alatt rendszeresen kapott élő táplálékot is (fehér patkány), hogy a zsákmányolást is begyakoroltassuk vele. 1996. április 21-én a reggeli órákban a madártelep melletti kis akácerdőben (1,5.2 ha) lett szabadon bocsátva. Órákig bent üldögélt egy száraz ágon, majd délután kirepült a közelében lévő szántóra, s ott a földön tartózkodott sötétedésig, majd visszahúzott éjszakázni az erdő egyik szélső fájára. Másnap reggel már nem találtuk a környéken, s nem is jelent meg a telep közelében azóta.

Természetesen további és alaposabb kutatások szükségesek a ragadozó madarak imprintingjének egzaktabb bizonyítására, de az eddigi tapasztalatok azt a feltevésünket látszik igazolni, hogy sokkal tágabb határok között mozog, mint ahogy azt eddig gondoltuk. Ezeket kísérletileg



is igazoltuk, s így újabb lehetőségek nyílhatnak az egyes ritka ragadozó madárfajok aktív védelmében. Bátran kijelenthetjük, hogy a mesterségesen keltetett fiókák ugyanolyan túlélési esélyekkel indulhatnak az életbe az adoptáció után, mint a vadon született fészektesvéreik.